

דברים על הרב משה דימנטמן

לפני כמה שבועות, הרב משה דימנטמן (=ר' מוישה) הלך לעולמו. ר' מוישה היה ראש הכולל לדיינות ביד ברודמן ברחובות, ולפני כן לימד בישיבת כרם ביבנה שנים רבות. מלבד שני מקומות אלו שבהם הייתה עיקר פעילותו, הוא מסר שיעורים כלליים בעוד מקומות רבים. אני למדתי אצל ר' מוישה פעמיים. בפעם הראשונה בישיבת אור עציון כתלמיד צעיר בשיעורים א' ו-ב', הרב דרוקמן דאג שיגיע לתת שיעור כללי לשיעורים א' ו-ב' כל שבוע. לאחר מכן למדתי אצלו בכולל יד ברודמן, לפני שהתחלתי ללמד.

מספרים שלפני שהקים את כולל יד ברודמן, הוא הלך להתעצות אצל הרב אברהם שפירא, שאותו החשיב כרבו, והרב שפירא אמר לו: "אם אתה רוצה דיינים - תקים כולל דיינות. אם אתה רוצה תלמידי חכמים - תקים כולל שבבוקר ילמדו עיון, ואחר הצהריים דיינות", וכך עשה.

ר' מוישה למד בישיבת מרכז הרב, אבל חיזר על פתחם של תלמידי חכמים עצומים וראשי הישיבות שהעמידו את עולם הישיבות בארץ ישראל. הוא היה גם תלמיד של הרב גוסטמן (אותו היה מזכיר תמיד בשיעור "אומר הרעבאע"), ר' שמואל רוזובסקי והקהילות יעקב שזכה לשבת אצלם בחבורות. את השיעורים של הרב גוסטמן שמע מפיו והכיר בעל פה. אני זוכר שכשלמדתי איסור והיתר, הייתה לי קושיה משיטת הרמ"א על המהלך המפורסם של הקהילות יעקב בסוגיית 'טעם כעיקר', אז ניגשתי לר' מוישה ושאלתי אותו. ר' מוישה הסתכל עלי, דפק על השולחן ואמר לי: "את זה שאלנו את הסטייפלער בחבורה!" אמרתי לו: "אבל בסוף הוא כתב את הדברים ולא מתיחס לקושיה". "איך זה יכול להיות?" תמה ר' מוישה.

בשיחות אלו - בלימוד וגם בשיעורים, הייתה הרגשה חזקה שהוא מחבר אותנו לדורות קודמים, ומעביר לנו את השמועות ממש ממקור ראשון. כל שיעוריו היו מלאים בשמועות ששמע מגדולי מעמידי מסורת עולם הישיבות. בניגוד לנטייה של מעברי שיעורים לחפש את החידוש שלהם, ר' מוישה היה מעדיף תמיד להביא דברים ממקורם. אף שהיה תלמידם בלימוד של מעתיקי השמועה של הלמדנות הישיבתית הקלאסית - הוא למד מכולם, והיה יכול להביא גם הבנות ודברים ממהלכים של הרב ליכטנשטיין, שאותם שמע או קרא בספריו. כשהיה מביא את הדברים זה נעשה באותה התפעלות והתלהבות בדיוק. אני למדתי לפני כן אצל הרב מרדכי שטרנברג. ר' מוישה היה מתעניין פעמים רבות לשמוע אם שמעתי מר' מרדכי יישוב לקושיות שהתקשה

בהן, ובאיזה דרך ר' מרדכי הגדיר דברים. זאת על אף שהדרך שבה למד הייתה שונה מאד מהדרך של ר' מרדכי.

ר' מוישה היה ענוותן שאין כמוהו, במפגש אתו הרגשת שאתה לומד מתלמיד, גדול התלמידים, אדם ששותה מרבותיו ומעביר הלאה. כך ידע לספר ממי שמע, מתי שמע, ובאיזו סיטואציה. כמה שיכול היה להביא ממה ששמע - היה יותר טוב. חשוב להדגיש - מדובר היה בתלמיד חכם שהתורה זורמת לו בוורידים. תמיד אמרנו שאם יחתכו לו את היד - יצא קצות ונתיבות ור' עקיבא איגר, לא דם. אמרנו את זה כי הייתה לו חיות מיוחדת, מתפרצת, כשהיה מדבר בלימוד. במהלך השיעור סטנדרים ושולחנות היו עפים (כפשוטו) בהתלהבות. חצי בצחוק הוא היה מכניס אגרופים על סברא טובה או לא טובה. פעם סיפר לי הרב אייזנטל (מקוה שאני זוכר נכון) שר' מוישה סיפר לו שהוא היה בניו יורק ופגש שם תלמיד שלו מלפני שנים. התלמיד הפשיל שרוול, הראה לו סימן על היד, ואמר לו: "זה ממכה שחטפתי מהרב לפני שנים בשיעור...".

בשיעור אצלו אי אפשר היה להניח את הראש לרגע. המהלך עבר ממקום למקום, דרך כל הש"ס, ואם במקרה היית מאבד את זה - היית חוטף... אבל גם היה קשה לאבד כי הייתה חיות מיוחדת במינה, התלהבות מכל קושיה ומכל סברה, כל 'יסוד' כפי שנהג להכריז ולומר. ואכן, הייתה לו ממש מוטיבציה לחבר אותנו להוויות של ר' עקיבא איגר, האמרי משה, ר' חיים, ר' אלחנן, ר' שמעון, ר' שמואל רוזובסקי, הדבר אברהם, ר' חיים עוזר, ועוד ועוד.

היה מדהים לראות את ר' מוישה יוצא מהבית, וישר מתלבשים עליו טור של אברכים חרדים שרצו לברר אתו דברים בלימוד. כך גם מיד לאחר התפילה בבית כנסת פא"י חזרה עד הבית. ידעו לספר, וגם שמענו ממנו, שתלמידים בכולל בר שאול (כולל של קהילה חרדית ברחובות) שהיו צריכים להעביר חבורה, היו קובעים אתו לפני כן ובאים לדבר. הוא עצמו היה לומד חברותא עם ראש הכולל של ויז'ניץ כמה פעמים בשבוע אחר הצהריים בכולל של ויז'ניץ. כשאנחנו, האברכים, היינו צריכים להעביר שיעור בנושא מסוים, לחקור ולהרחיב בסוגיה - היינו ניגשים לר' מוישה ואומרים לו שאנחנו צריכים להעביר שיעור בנושא. ר' מוישה היה אומר: "תביא דף ועט, תתחיל לרשום", ובבת אחת היה יורה שורה של מקורות בגמרא, ראשונים, אחרונים, פוסקים כולל סעיפים קטנים ומדויקים של ר' עקיבא איגר על השולחן ערוך. והיה מסיים: "זה לעכשיו. כשתסיים - תבוא, נמשיך עם עוד מקורות...".

אני זוכר שפעם הוא סיפר לי שקרוב משפחה שלו, רב מבוגר אחר שהיה ברחובות ולמד דף יומי שבעה סבבים, לא הרגיש טוב ובקש ממנו להחליף אותו בהעברת השיעור של הדף היומי. ר' מוישה אמר לי שהוא התייאש אחרי יומיים, כי "זה לא בשבילי", כך

אמר. אכן, זה לא היה בשבילו. כשר' מוישה ראה דף גמרא - כל שורה הייתה משמעותית. כל שורה התחברה לעשרות סוגיות אחרות. כל רש"י או תוספות לא דיברו רק במקום הזה - הוא חי את כל הש"ס מתוך כל שורה ושורה שלו.

הבקיאות הרבה שלו, העובדה שחי את כל הסוגיות, כולל ראשונים ואחרונים, והעביר שיעורים עשרות פעמים, לא מנעו ממנו לשבת ולהכין כל שיעור כאילו הייתה זו הפעם הראשונה שהוא מעביר אותו. יושב רכון על שולחנו, כוס קפה, חולץ נעליים ויושב ורושם את השיעור במרץ על דפים רגילים של דפדפת.

למרות כל מה שתיארתי, הייתה לו יכולת הקשבה וענווה כלפי כל אחד. הוא יכול היה לשבת ולהקשיב כתלמיד צעיר, גם כשתלמידי חכמים אחרים הקטנים ממנו בשנים ובחכמה היו מעבירים שיעורים - ליהנות מהדברים ולהעריך אותם. כל זה היה מחובר לאדם מעורב עם הבריות, בעל חוש הומור מעולה, שידוע גם לדבר שיחת חולין, להתעניין באמת בסובבים אותו, בשלומם, בחייהם, ולתת להם את ההרגשה שהם רצויים ואהובים.

שיעוריו של ר' מוישה היו בנויים כמהלכים ארוכים של קושיות ותירוצים, שמהם היו מתבררים הדברים. כשבאנו לדבר אתו בלימוד אחד על אחד, הייתה זו חוויה מיוחדת. ר' מוישה היה קשוב, ויורד עם מי שבא ללמוד אתו לפרטי פרטים, ומטייל אתו בסוגיה לפי ההבנה שלו. מקשיב לסברות, מברר את הראשונים אחד אחד בצורה מסודרת, מתקשה בפרטים ומנסה ליישב. אני זוכר שכל פעם שהגעתי לדבר אתו הוא היה מקשיב, וכשהייתי שואל שאלה ורוצה להציע יישוב, או הבנה, הוא היה מסמן לי עם היד להמתין רגע. אז היה חושב לבדו, וכשהיה מגיע להבנה משלו, היה מסמן לי להמשיך לומר מה שאני חושב. הוא הקפיד להחזיק את החשבון, ולפתח את המחשבה שלו בתוך המהלך.

קשה למנות את מספר תלמידי החכמים הגדולים והמובילים שיצאו מר' מוישה: דיינים, ראשי ישיבות, ר"מים בישיבות - גבוהות ותיכוניות, או בעלי בתים תלמידי חכמים שינקו מתורתו. עצמת התורה שלו, השמחה, החיוניות וחיבור של דבקות שהייתה בו - השאירו כל מי שפגש אותו עם רושם חזק של דבקות בתורת חיים.

מעבר לתלמידי החכמים הרבים שגידל, היה לר' מוישה תפקיד בעיצוב ובניית בתי המדרש של הציבור הדתי לאומי. הוא יצר את החיבור לעולם הישיבות ולצורת הלימוד ועולם הלמדנות הקלאסית. עולם הישיבות הדתי לאומי, ממשיך ומתפתח ב"ה, מעמיק את ההבנה, ומפתח שפה מעמיקה בעולם התורה. דרכים חדשות נוצרות ומבקשות לפגוש ולהקשיב בתורה לעוד ועוד עומקים. אולם, דווקא מהמקום הזה חייב בית המדרש להיות נטוע בעולם המושגים ובתורה שנוצרה בעולם הישיבות הקלאסי. אם

חפצים אנחנו להיות מחוברים לעולם התורה ולצמוח מתוכו, קומה ראשונה של הלימוד צריכה לינוק ולחיות את שפת בית המדרש.

ר' מוישה תרם בזה תרומה אדירה, הוא הניח את היסוד לכך שעולם בית המדרש הדתי לאומי יצמח מתוך עולם הישיבות וייבנה מתוכו ועל גביו. כאדם שנטוע בלבו בבית המדרש של מרכז הרב, ומצד שני מהלך כבן בית בעולם התורה החרדי, הוא היה גשר מיוחד בין בתי המדרש, גשר שאנחנו כל כך זקוקים לו גם היום.

תהיה נשמתו צרורה בצרור החיים, ותורתו וזכויותיו סוללות לפניו את הדרך לישיבה של מעלה.